

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

КОТОВ Ілля Вікторович

УДК 51.332.316

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ
КРИЗИ

Спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Класичному приватному університеті.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор
ПОКАТАЄВ ПАВЛО СЕРГІЙОВИЧ,
Класичний приватний університет,
Перший проректор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ЖОВНІРЧИК Ярослав Федорович,
Інститут держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України,
в. о. завідувача відділу проблем державного
управління та адміністративного права;

доктор наук з державного управління, професор
ТКАЧОВА Наталія Миколаївна,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», професор кафедри теорії та
практики управління.

Захист відбудеться *6 лютого 2024 року о 12 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 52.051.11 Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського за адресою: 01042, м. Київ, вул. Дж. Маккейна, 33, к. 220.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (01135, м. Київ, вул. Дж. Маккейна, 33).

Автореферат розісланий 4 січня 2024 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик-Бесова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Досягнення сталого розвитку у різних країнах світу, включаючи країни Європейського Союзу, зазвичай спрямоване на вирішення проблем відсталості окремих територій, зменшення нерівності в соціально-економічних показниках і створення сприятливих умов для конкурентоздатного економічного розвитку регіонів та підвищення якості життя населення. Глобальні та національні кризи ставлять під загрозу сталість розвитку та екологічну безпеку. В той же час регіональні кризи, такі як природні катастрофи, економічні кризи або соціальні конфлікти, потребують швидкого та ефективного реагування з боку влади. Дослідження механізмів управління сталим розвитком громад в умовах кризи важливо для розробки ефективних стратегій подолання глобальних викликів, оскільки удосконалення механізмів управління може покращити стійкість та відновлення територіальних громад у таких ситуаціях. Збалансований економічний розвиток, який враховує вимоги сталого розвитку, є ключовим завданням сучасної політики. Крім того, громадяни та громадські організації стають важливими учасниками процесу прийняття рішень та реалізації проектів сталого розвитку, тому вивчення механізмів управління дозволить виявити оптимальні шляхи залучення громадськості. Умови кризи можуть ставити під загрозу доступність та якість громадських послуг, тому дослідження допоможе вдосконалити механізми надання послуг освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та інших послуг у сталих та кризових умовах. Управління сталим розвитком потребує співпраці між центральними та місцевими владними органами, тому вивчення механізмів цієї співпраці є ключовим для ефективного управління кризовими ситуаціями.

Вивчення та аналіз досвіду розробки та реалізації регіональної політики, а також вивчення позитивних прикладів і тенденцій з інших країн світу, включаючи країни ЄС, що досягли успіхів у забезпеченні економічного зростання своїх регіонів і поліпшенні добробуту населення, є надзвичайно актуальним для України. Це особливо важливо в контексті триваючих євроінтеграційних процесів, які впливають на всі сфери життя України, реформаторських суспільно-економічних змін і формування національної регіональної політики. Аналіз і оцінка кращих практик і стратегій інших країн може надати Україні цінний досвід та ресурси для розвитку та вдосконалення власної регіональної політики. Таким чином, дослідження щодо удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи є актуальним завданням, яке може сприяти покращенню якості управління та сталості суспільства в цілому.

Науково-теоретичні засади та загальні питання щодо недоліків та шляхів удосконалення системи публічного управління сталим розвитком територіальних громад вивчалися такими науковцями, як: Н. Махначова, І. Семенюк, Я. Жаліло, С. Ковалівська, А. Лелеченко, О. Васильєва, В. Куйбіда, А. Ткачук, К. Козак, О. Ніколюк, Б. Мироненко, В. Торушанко, І. Бутко, В. Зянько, О. Ватченко, В. Загорський, Я. Радченко, І. Крюкова,

В. Авраменко, З. Герасимчук, О. Шубравська, О. Невелєв, В. Прадун, О. Котикова, В. Торкатюк, Ю. Гуцуляк, В. Боголюбов, В. Прилипка, А. Глинська та ін. Незважаючи на значний діапазон наукових розробок і вже існуючий комплекс знань щодо публічного управління сталим розвитком територіальних громад, є кілька обґрунтованих причин, чому подальші дослідження і розробки в цій галузі залишаються надзвичайно важливими:

1. Політичні, економічні, соціальні та екологічні умови надзвичайно динамічні. Швидкий розвиток технологій, глобалізація та поява нових кризових ситуацій створюють нові обставини, на які потрібно реагувати.

2. Підходи до управління сталим розвитком та регіональною політикою можуть суттєво відрізнитися в залежності від історичного, культурного та економічного контексту кожної країни, тому дослідження, які враховують конкретні умови України, є обов'язковими для розробки ефективних стратегій.

3. Впровадження інновацій у публічне управління та регіональну політику може значно покращити його результати. Подальші дослідження можуть виявити нові підходи та інструменти для підвищення ефективності управління.

Отже, незважаючи на існуючі наукові здобутки, подальша робота з удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад залишається актуальною і важливою для успішного розвитку України в умовах сучасних викликів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукові результати, теоретичні положення й висновки дослідження отримано в межах наукових робіт Класичного приватного університету «Теорія і практика публічного управління й адміністрування в Україні та зарубіжних країнах» (номер державної реєстрації 0116U000589) і «Теоретико-методологічні та філософсько-історичні основи розвитку й перспективи реформування державного управління в Україні» (номер державної реєстрації 0113U000589). Внесок здобувача полягає в розробці напрямів удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування управлінських механізмів реалізації публічного управління сталим розвитком територіальних громад та розроблення перспективних напрямів їх удосконалення в умовах кризи. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення відповідних *завдань*:

– дослідити теоретичні аспекти ідентифікації сталого розвитку, його ключові елементи, з'ясувати сутність та зміст публічного управління сталим розвитком територіальних громад;

– визначити роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні територіальними громадами;

– охарактеризувати механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад в Україні;

- здійснити аналіз та оцінку ефективності публічного управління сталим розвитком територіальних громад та окреслити проблеми й недоліки їх реалізації у контексті кризових ситуацій;

- окреслити можливості імплементації кращого міжнародного досвіду публічного управління сталим розвитком територіальних громад;

- запропонувати напрями удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи;

- обґрунтувати перспективи впровадження smart-технологій у контексті сталого розвитку територіальних громад.

Об'єкт дослідження – сталий розвиток територіальних громад.

Предмет дослідження – удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи.

Методи дослідження. Основою реалізації дослідницької мети слугує використання таких загальнонаукових і спеціально-наукових методів, як: аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження; узагальнення – для розкриття теоретичних засад публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи; порівняльний метод та систематизація – для вивчення базових понять дослідження; системний метод – для розкриття концептуальних основ публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи; логічний і діалектичний методи та комплексний і системний підходи – для вдосконалення понятійного апарату дослідження; методи прогнозування та екстраполяції – при здійсненні прогнозування ефективності публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи; метод моделювання – для розроблення напрямків удосконалення управлінських механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи; метод логічної конкретизації – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків та пропозицій.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, монографії та дисертації науковців, нормативно-правові акти та директивні документи, які стосуються питань публічного управління сталим розвитком територіальних громад. У цілому дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, оскільки предмет дослідження охоплює питання різних наукових дисциплін та вимагає їх цілісного висвітлення.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні управлінських механізмів реалізації публічного управління сталим розвитком територіальних громад та розробленні перспективних напрямів їх удосконалення в умовах кризи, де:

уперше:

- запропоновано функціональний механізм удосконалення публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи, який є актуальним з кількох причин: представлений механізм пропонує підходи до подолання кризових ситуацій та сприяння сталому соціально-економічному розвитку шляхом вдосконалення нормативно-

правового, організаційно-інституційного, фінансово-економічного, інформаційно-інноваційного та соціального аспектів публічного управління у даній сфері; інтеграція сучасних інструментів аналізу та моніторингу даних, а також доступ до інноваційних рішень та технологій є важливим кроком удосконалення публічного управління на даному етапі розвитку України; акцент на підвищенні рівня освіченості та усвідомленні населенням сутності сталого розвитку відповідає викликам сучасного суспільства та сприяє поширенню даних цінностей;

удосконалено:

– теоретичне розуміння базових понять дослідження: під сталим розвитком територіальних громад запропоновано розуміти гармонійний розвиток, спрямований на досягнення декількох важливих цілей, що включає екологічну безпеку території, формування стабільної соціально орієнтованої сільської економіки, демократичну участь громадян у створенні сприятливих соціальних умов, а також підвищення якості життя і стандартів для сучасних і майбутніх поколінь; під публічним управлінням сталим розвитком територіальних громад запропоновано розуміти процес прийняття рішень, планування та впровадження стратегій на місцевому рівні з метою досягнення сталого розвитку, у контексті якого необхідно забезпечити збалансований розвиток територіальних громад, громадську участь в управлінській діяльності, збереження природних ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля та забезпечення високого рівня життя для всіх жителів;

– шляхи імплементації міжнародного досвіду публічного управління сталим розвитком територіальних громад, а саме: впровадження зелених технологій для зменшення викидів шкідливих речовин і раціонального використання територіальних ресурсів (використання сонячних електростанцій, вітрових турбін, реалізація проектів зі встановлення LED-освітлення, підвищення енергоефективності будівель, використання технологій вторинної переробки, виробництво біогазу з органічних відходів, заміна автотранспорту на електричні транспортні засоби, впровадження інтернету речей (IoT) для ефективного управління енергозабезпеченням, освітленням та іншими муніципальними системами, впровадження агроекологічних методів обробки ґрунту у сільському господарстві та ін.); залучення громадян до відкритого обговорення та прийняття рішень про сталий розвиток територіальних громад (шляхом проведення публічних зборів та відкритих форумів, забезпечення легкого доступу громадян до інформації про плани та проекти сталого розвитку, запровадження онлайн-платформ для обговорення ідей та висловлювання думок громадян, створення робочих груп, в яких громадяни можуть активно брати участь, популяризація ініціатив, організація громадських обговорень та круглих столів та ін.); впровадження систем моніторингу та оцінки сталого розвитку, що дозволяють аналізувати прогрес та коригувати стратегії в реальному часі (наприклад, Sustainable Development Indicators,

Geographic Information Systems, Real-time Monitoring Platforms, а також інтерактивні дашборди, дистанційне зондування та супутникові технології для отримання об'єктивної інформації про зміни в середовищі, інтегровані інформаційні системи, які об'єднують дані з різних сфер); налагодження співпраці між різними рівнями влади і територіальними громадами з метою сприяння обміну досвідом та ресурсами для розв'язання спільних проблем (створення партнерських форумів, формування мереж та альянсів, формування робочих груп, обмін інформацією та досвідом, участь у спільному плануванні та реалізації проектів, розвиток механізмів співфінансування) та ін.;

– перелік перспективних «smart-технологій для досягнення ефективного сталого розвитку територіальних громад в Україні, серед яких: системи управління енергоефективністю (використання smart-технологій для моніторингу та оптимізації споживання електроенергії у громадських будівлях та житлових комплексах); smart-освітлення (встановлення систем «розумного» освітлення, які регулюють яскравість в залежності від погодних умов, наявності людей та інших факторів); smart-транспорт (використання систем транспортного моніторингу та розумних паркувальних рішень для зменшення транспортних заторів та покращення мобільності); smart-відходи (розробка систем управління відходами, які використовують сенсори для моніторингу рівня відходів та оптимізації процесів їх збору та переробки); smart-гідрозабезпечення (впровадження систем «розумного» водопостачання та водовідведення для ефективного використання водних ресурсів та попередження аварій); smart-сільське господарство (застосування smart-технологій в аграрному секторі для моніторингу стану ґрунту, врожаю, а також для автоматизації та оптимізації процесів сільськогосподарського виробництва); smart-здоров'я (впровадження телемедицини та медичних інтернет-платформ для забезпечення доступу до медичних послуг у віддалених та недостатньо забезпечених районах); smart-освіта (використання електронних освітніх платформ, дистанційного навчання та інтерактивних методів для підвищення якості освіти та доступу до неї) та ін.;

набули подальшого розвитку:

– основні пріоритети публічного управління сталим розвитком регіонів України в умовах кризи, а саме: активна гуманітарна, соціальна і культурна політика держави, що спрямована на подолання уявлень та стереотипів, що існують у суспільстві, стосовно соціальних, культурних, політичних та економічних розбіжностей між різними регіонами України; міжрегіональна інтеграція, що сприяє зменшенню економічних, соціальних, культурних та політичних розбіжностей між регіонами та може сприяти підвищенню економічних можливостей держави загалом; зростання незалежності територій під час управління аспектами, від яких залежить їхній розвиток, що реалізується в такому перерозподілі владних повноважень, які вигідні органам місцевого самоврядування; зміни в фіскальній політиці та розподілі бюджетних коштів для підсилення

місцевих бюджетів; підтримка і стимулювання інноваційного та інвестиційного шляху, яким розвиватиметься регіональна економіка, щоб стабілізувати економічну ситуацію та сформувати потенціал, завдяки якому зміцнюватиметься конкурентоспроможність та зростатиме економіка в умовах сучасних реалій; активізація процесу, під час якого залучаються місцеві громади та інститути громадянського суспільства до вирішення стратегічних і поточних питань регіонального розвитку, що включає в себе застосування інноваційних підходів та сучасних управлінських інструментів;

– форми публічного управління регіональним розвитком, серед яких: асигнування з державного бюджету до місцевих бюджетів для компенсації фінансових розбіжностей між регіонами; додаткова фінансова підтримка депресивних регіонів з метою зменшення їх соціальних та економічних проблем; реалізація державних цільових програм, спрямованих на вирішення конкретних проблем та насичення регіональних галузей економіки; виділення бюджетних коштів для інвестицій та конкретних інвестиційних проєктів, включаючи бюджети розвитку інфраструктури та ін.;

– основні принципові заходи з відбудови повоєнного розвитку територіальних громад, а саме: відновлення критичної інфраструктури та забезпечення енергетичної безпеки країни; реалізація якісної участі громадськості у сталому повоєнному відновленні територіальних громад; забезпечення екологічного контролю у процесі дерегуляції бізнесу; створення результативних механізмів, за яких якісно функціонуватиме громадський транспорт; наголос на інклюзивних можливостях громадського простору, які полягатимуть у врахуванні потреб усіх жителів, незалежно від того, якими є їхні фізичні можливості; впровадження декарбонізації та децентралізації енергетичної царини; сприяння розвитку життєздатних систем агропродовольства; забезпечення збереженості та відновлення екосистем та природного багатства України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні науково-теоретичних і практико-прикладних положень, оформлених у конкретні пропозиції, які можуть бути реалізовані й покладені в основу подальшого удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи. Результати дослідження можуть бути використані у розробці нової політики і стратегії сталого розвитку для регіонів та територіальних громад. Вони можуть надати підґрунтя для розробки конкретних програм дій та рекомендацій з метою покращення системи публічного управління. Рекомендації, розроблені на основі дослідження, можуть бути впроваджені в роботу органів місцевого самоврядування та регіональних органів для оптимізації управлінських процесів та підвищення їхньої ефективності. Крім того, результати дослідження можуть бути використані для розробки навчальних програм та курсів для публічних службовців, які відповідають за публічне управління в

регіонах, що допоможе покращити їхні навички та знання у сфері сталого розвитку. Рекомендації щодо стимулювання інновацій та інвестицій можуть привернути інвесторів та партнерів для реалізації проектів сталого розвитку в регіонах.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались у діяльності Києво-святошинського районного центру зайнятості (Довідка № 01-03/22-312 від 25.11.2022), Білогородської сільської ради Бучанського району (Довідка № 253/135 від 20.01.2023) та Комунальної установи Київської обласної ради «Рекультивация» (Довідка № 12/25 від 15.03.2023). Теоретичні положення дисертаційної роботи використовують в навчальному процесі Класичного приватного університету при викладанні таких дисциплін: «Муніципальний менеджмент», «Організація діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» (Довідка № 26/23 від 06.09.2023).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які характеризуються новизною і становлять цінність для розвитку науки державного управління, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: Науково-практичній конференції з міжнародною участю «Складові національної безпеки в умовах воєнного стану» (м. Київ, 2023 р.), XXXVI Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Софія (Болгарія), 2023 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Global science: prospects and innovations» (м. Лондон, Великобританія, 2023 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми науки, освіти, технологій та суспільства» (Біла Церква, 2023 р.).

Публікації. Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано в 10 наукових працях, серед яких 4 статті у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 стаття в іноземному виданні та 5 тез доповідей у науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Її основний текст викладено на 233 сторінках, загальний обсяг становить 258 сторінок і включає 206 найменувань використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, стан її наукової розробленості, сформульовано мету та визначено завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано ступінь наукової новизни одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, наведено дані щодо апробації дисертації та публікацій, які підтверджують результати дослідження.

У першому розділі “*Науково-теоретичні засади публічного управління сталим розвитком територіальних громад*” досліджено теоретичні аспекти ідентифікації сталого розвитку, його ключові елементи, з’ясовано сутність та зміст публічного управління сталим розвитком територіальних громад; визначено роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні територіальними громадами.

З’ясовано, що в умовах сучасного розвитку держави та суспільства роль сталого розвитку полягає в тому, щоб задовольнити потреби поточного покоління, не ігноруючи основоположні аспекти життєвого потенціалу майбутніх поколінь та забезпечити гармонійний розвиток нашої планети. Основна ідея сталого розвитку полягає в тому, щоб забезпечити рівень життя сучасного суспільства, зберігаючи природні ресурси, регенераційні здібності екосистем та забезпечити стійкий розвиток на всіх рівнях – економічному, соціальному і екологічному.

Доведено, що публічне управління сталим розвитком територіальних громад виконує ключові ролі у сприянні сталому розвитку та покращенні якості життя громадян, а саме: допомагає розробити стратегічні плани сталого розвитку для територіальних громад; відіграє роль у впровадженні політики та програм, спрямованих на досягнення цілей сталого розвитку; сприяє координації та співпраці між різними департаментами, органами влади та іншими зацікавленими сторонами на місцевому рівні; стимулює залучення громадян до процесу прийняття рішень; допомагає забезпечити системи моніторингу та оцінки щодо ефективності досягнення цілей сталого розвитку; сприяє забезпеченню необхідних ресурсів та фінансування для впровадження проектів та ініціатив сталого розвитку; допомагає забезпечити відкритість та прозорість в прийнятті рішень та використанні ресурсів.

Охарактеризовано особливості публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи, при цьому характерні ознаки кризи включають: неочікуваність (кризи часто виникають несподівано, іноді без попередження, що ускладнює підготовку та планування для їхнього подолання); несприятливий вплив (криза може мати серйозні негативні наслідки, такі як загроза життю, руйнування інфраструктури, економічні втрати, соціальні труднощі тощо); термінове реагування (в умовах кризи необхідно негайно реагувати для запобігання подальшим негативним наслідкам та мінімізації шкоди); неозброєність (ситуації в кризових ситуаціях часто важко контролювати або передбачити, що створює виклик для управління та подолання); велика невизначеність (кризи часто супроводжуються великою невизначеністю щодо причин, масштабів та тривалості подій); потреба в управлінні ризиками та реагуванні (ефективне управління кризою вимагає системного аналізу, планування та швидкого реагування для врегулювання ситуації). Кризи можуть мати різні форми та впливати на різні сфери, і вони можуть бути як одноразовими подіями, так і тривалими станами невизначеності або напруженості. Управління кризою

передбачає розуміння природи та характеристик конкретної ситуації для ефективного подолання її наслідків.

Виявлено, що процес подолання тієї чи іншої кризи має суттєвий вплив на систему публічного управління, і часто вимагає адаптації та змін в методах та стратегіях діяльності державних та громадських структур, а саме: управління кризовими ситуаціями стає критично важливим аспектом публічного управління (створюються та активуються кризові центри, розробляються плани дій у надзвичайних обставинах та встановлюються ефективні механізми координації та співпраці між різними рівнями влади); публічне управління набуває гнучкості для швидкого реагування на зміни обставин, ключовою стає адаптація стратегій, оскільки кризи можуть вимагати нових підходів до вирішення проблем; збільшується важливість взаємодії між різними рівнями управління, включаючи державні, регіональні та місцеві владні структури, а також громадянське суспільство та приватний сектор, при цьому координація та спільна робота є важливими для ефективного подолання кризи; важливим аспектом стає активне залучення громадян до процесу управління та прийняття рішень, щоб забезпечити більш широкий спектр поглядів та ефективніше використовувати ресурси; використання технологій для забезпечення ефективності та транспарентності управлінських процесів стає більш пріоритетним; електронне урядування, аналітичні інструменти та інші інновації допомагають в управлінні кризовими ситуаціями; кризові умови часто супроводжуються фінансовими викликами, тому публічне управління стає більш уважним до ефективного використання ресурсів, розробки ефективних бюджетів та фінансового моніторингу; акцентується увага на гуманітарній допомозі та соціальних програмах для тих, хто потребує найбільшої підтримки у часи кризи. Відтак, загальною тенденцією є зміцнення співпраці, підвищення ефективності, впровадження технологічних інновацій та гнучкості в публічному управлінні під час криз.

У **другому розділі** *“Дослідження механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад”* охарактеризовано механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад в Україні; здійснено аналіз та оцінку ефективності публічного управління сталим розвитком територіальних громад та окреслено проблеми та недоліки їх реалізації у контексті кризових ситуацій.

З’ясовано, що державне управління в царині сталого розвитку має на меті гарантувати придатні для перспектив економічного росту в Україні умови; забезпечити здобуття стійких результатів у соціальній сфері, зростання ступеня масштабної конкурентоспроможності держави за умов гарантії стабільної ситуації в екології. Проте без використання якісних, економічно обґрунтованих важелів державного управління неможливо здобути успіх у сталому розвитку ані на загальнонаціональному, ані на місцевому рівнях. Встановлено, що механізм державного управління сталим розвитком територіальних громад має працювати на кожному щаблі управління, йому мають бути притаманні ознаки цільового й комплексного утворення; він

повинен володіти структурними частинами, характерними нормативно-правовому, організаційно-інституційному, фінансово-економічному, соціальному та інформаційно-інноваційному механізмам державного управління; крім того, має збалансовано враховувати інтереси громад, влади й бізнесових структур.

На підставі здійсненого аналізу публічного управління сталим розвитком територіальних громад виявлено, що останніми роками в Україні радикально змінюється адміністративно-територіальний устрій, вдосконалюються механізми місцевого самоврядування, орієнтовані на підтримку незалежності місцевих бюджетів, життєдіяльність територіальних громад, що базується на ґрунті самостійності та фінансової автономності. Це дозволяє, використовуючи альтернативні фінансові джерела розвитку територій, задовольняти вимоги мешканців та поліпшувати їхній добробут.

Окреслено такі ключові проблеми державного забезпечення сталого розвитку: існування прогалин у нормативно-правовій системі запровадження концепції сталого розвитку; низька спроможність чинних законів у частині впорядкування елементів сталого розвитку, в тому числі таких царин життєдіяльності українського суспільства, як економічна, екологічна та соціальна; незадовільний рівень доєднання громадського та приватного сегментів до процесу реалізації принципів сталого розвитку; брак ефективної державної структури, яка несла б відповідальність за здійснення національної політики, спрямованої на сталий розвиток; слабкі інструменти, які б мали узгоджувати зусилля на міжнародному, національному та місцевому ступенях з метою підтримки сталого розвитку; незадовільна координація стратегічних поглядів; низький рівень залучення представників приватного сегмента та громадянських інституцій до процесу реалізації державної політики сталого розвитку; відсутність необхідних знань та хибне трактування значення концепції сталого розвитку як державними службовцями, так і на мікрорівні – у керівників підприємств, засобів масової інформації, широких верств громадян України. Ці фактори здійснюють значний вплив на результативність запровадження державної політики сталого розвитку.

Встановлено, що сучасне вітчизняне законодавство не спроможне гарантувати реальне право громадян України на сприятливе навколишнє середовище, не може запропонувати рішення вже наявних екологічних проблем та не здатне запобігти виникненню нових. Комплексний, на основі безперервності та всебічності підхід до зміцнення екологічних норм на рівні законів сприятиме появі новітніх, екологічно чистих виробництв, росту правової свідомості громадян, гарантованому поліпшенню шляхів цивільного контролю в галузі екологічних відносин, стимулюванню зниження шкідливого впливу на довкілля й допомозі у вирішенні наявних проблем. Для того, щоб адекватно реагувати на нинішні труднощі й дієво захищати природне середовище, вітчизняна екологічна законодавча база мусить бути відкритою до пристосування та реалізації новітніх правових інструментів. Співпраця зі світовою спільнотою, обмін досвідом із представниками інших країн стануть

головними факторами на шляху поліпшення української екологічної законодавчої бази в ситуації повоєнного відновлення та подальшого сталого розвитку територій.

У третьому розділі *“Шляхи удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи”* окреслено можливості імплементації кращого міжнародного досвіду публічного управління сталим розвитком територіальних громад; запропоновано напрями удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи; обґрунтовано перспективи впровадження smart-технологій у контексті сталого розвитку територіальних громад.

Обґрунтовано думку про те, що оновлення публічного управління можливе в Україні в разі гарантування результативної діяльності відповідних механізмів. Попри те, що органи публічної влади встановлюють стратегічні цілі, пріоритети, завдання, приймають значущі управлінські рішення, що направлені на те, щоб задовольнити запити регіонів, територіальних громад, їхніх громадян, поточні тенденції свідчать про потребу розв’язання соціально-економічних та екологічних проблем через покращення публічного управління, в тому числі щодо створення відповідних умов для сталого розвитку територій. В Україні сучасне публічне управління повинне реалізуватися, враховуючи сучасні тенденції розвитку територій, їхні ресурси й бути стратегічно-націленим на їхній сталий розвиток. Головними й центральними в створенні належних умов для потрібних перетворень з метою усунення глобальних викликів повинні бути результативні й інклюзивні системи публічного управління, спроможні виробляти багаторівневі стратегії й залучати фінанси для їх реалізації, формувати стійкі й надійні мережі для співробітництва з метою досягнення Цілей сталого розвитку. У даному контексті запропоновано функціональний механізм удосконалення публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи (рис. 1).

Рекомендовано використовувати адаптаційний підхід до удосконалення публічного управління сталим розвитком регіонів загалом і окремих механізмів такого управління в умовах глобалізації зокрема. Адаптація, в цьому випадку, означає створення системи організації влади, яка відповідає вимогам сучасного світу і враховує змінність нових геополітичних стратегій.

Розглянуто перспективи впровадження smart-технологій у контексті сталого розвитку територіальних громад та встановлено, що метою введення в Україні концепції розумної громади повинні бути: пропагування введення механізмів «розумної громади» в стратегіях новосформованих територіальних громад; формування базису найбільш вдалих практик механізмів і рішень «розумної громади»; утворення загальнодержавної мережі експертного сприяння введенню механізмів «розумної громади»; загальнодержавне фінансове й менторське сприяння розвитку механізмів «розумних громад».

ЦІЛІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ КРИЗИ

Рис. 1 Функціональний механізм удосконалення публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи

Доведено, що введення інтелектуальних технологій розвитку громади гарантуватиме: для транспортної галузі – покращення мобільності, скорочення тимчасових видатків; для охорони здоров'я – зменшення видатків через кращу діагностику захворювань, скорочення навантаження на установи, більш простий доступ до медичної допомоги, контролювання якості послуг, покращення здоров'я громадян; для освіти – контролювання процедури навчання, персоналізація програм, покращення доступу до знань; для фінансів – покращення прозорості, безпеки та спрощення транзакцій, розвиток краудфандинга, нових систем оплати, покращення адресності під час керування бюджетом; для простору проживання – керування енергоощадливістю будинків, використання сучасних продуктивних матеріалів; для підприємництва – більш точна діагностика потреб клієнтів, скорочення тимчасових видатків; для будівництва та виробництва – здійснення оптимізації виробничих процесів. Впровадження Smart-технологій у контексті сталого розвитку територіальних громад в Україні може мати значний потенціал для поліпшення якості життя громадян, оптимізації управління ресурсами та зниження негативного впливу на навколишнє середовище

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі розв'язано важливе наукове завдання, яке полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні управлінських механізмів реалізації публічного управління сталим розвитком територіальних громад та розробленні перспективних напрямів їх удосконалення в умовах кризи, відповідно до чого сформульовано такі висновки та рекомендації:

1. Досліджено теоретичні аспекти ідентифікації сталого розвитку, його ключові елементи. Під сталим розвитком запропоновано розуміти концепцію соціально-економічного прогресу, ключовим аспектом якої є забезпечення гармонійної взаємодії між економічними, соціальними та екологічними компонентами суспільства, щоб створити збалансовану та довгострокову систему, яка б забезпечувала благополуччя сучасних поколінь, не втрачаючи зваженості та ресурсів для майбутніх поколінь. Сам собою сталий розвиток не вважається ціллю або строгою парадигмою. Він містить дуже багато механізмів, процесів і напрямів їх досягнення. Сталий розвиток – базис для розв'язання головних глобальних проблем, а саме бідності й голоду, втрати біологічної різноманітності, зміни кліматичних умов, проблеми енергетики та ін. Структурні елементи сталого розвитку виступають у вигляді наступних складових: економічної (потреба постійно нарощувати обсяги виробництва суспільного продукту заради того, щоб зростав рівень життя населення); соціальної (умови життя громадян мають покращуватися насамперед завдяки тому, що ефективно розвиваються соціальна, виробнича, транспортна, інженерна, комунікаційно-інформаційна та екологічна інфраструктури); екологічної (всі рішення держави чи влади на місцях, які стосуються розвитку економічної та соціальної сфери, повинні бути зваженими з огляду на те, які

екологічні наслідки очікуються). З'ясовано сутність та зміст публічного управління сталим розвитком територіальних громад. Під публічним управлінням сталим розвитком територіальних громад запропоновано розуміти процес прийняття рішень, планування та впровадження стратегій на місцевому рівні з метою досягнення сталого розвитку, у контексті якого необхідно забезпечити збалансований розвиток територіальних громад, громадську участь в управлінській діяльності, збереження природних ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля та забезпечення високого рівня життя для всіх жителів.

2. Визначено роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні територіальними громадами, яка полягає у тому, що цілі сталого розвитку – це: надання орієнтиру для розвитку (цілі сталого розвитку надають місцевим громадам чіткий орієнтир і визначають пріоритетні напрямки розвитку); залучення громадян (цілі сталого розвитку створюють платформу для діалогу та партнерства між органами місцевої влади, громадянським суспільством та приватним сектором, сприяючи більш активній участі громадян у прийнятті рішень, що стосуються їхнього місцевого розвитку); інтеграція з різними секторами (цілі сталого розвитку стимулюють інтеграцію різних секторів у роботі з публічним управлінням територіальними громадами, сприяють співпраці між різними департаментами та органами влади, що дозволяє більш ефективно впроваджувати стратегії сталого розвитку); підвищення ефективності використання ресурсів (цілі сталого розвитку спонукають до більш ефективного використання ресурсів та уникнення надмірної експлуатації природних джерел); забезпечення інклюзивного розвитку (цілі сталого розвитку ставлять акцент на забезпечення інклюзивного розвитку, тобто включення всіх верств населення, у тому числі вразливих груп, у процеси прийняття рішень та користування ресурсами); моніторинг та оцінка (цілі сталого розвитку допомагають створити системи моніторингу та оцінки досягнення прогресу); залучення міжнародної підтримки (цілі сталого розвитку ООН допомагають залучати міжнародну підтримку та фінансову допомогу для реалізації проектів сталого розвитку на місцевому рівні, створюють платформу для співпраці між країнами та міжнародними організаціями з метою спільного досягнення цілей. Отже, імплементація цілей сталого розвитку в програмні та стратегічні документи й рішення на всіх рівнях в секторі державної політики та, крім того, в бізнесі – значна передумова для вирішення глобальних та місцевих проблем досягнення цілей сталого розвитку.

3. Охарактеризовано механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад в Україні та виділено основні з них: нормативно-правовий механізм (окреслює потрібне нормативно-правове забезпечення, що повинне впорядковувати прагнення та права як об'єктів, так і суб'єктів публічного управління сталим розвитком територіальних громад); організаційно-інституційний механізм (встановлює, хто є об'єктами та суб'єктами публічного управління сталим розвитком територіальних громад,

визначає цілі та завдання, які будуть виконані в результаті їхньої роботи, методи управління й відповідальні організаційні підрозділи; цей механізм має бути націлений на гарантування якісного функціонування кожного учасника господарської діяльності, що працює у відповідній територіальній громаді, та на те, аби забезпечити належний рівень результативності від застосування комплексного підходу в їхньому розвитку); фінансово-економічний механізм (комплекс методів, інструментів та стимулів управління, якими держава регулює економічні процеси та забезпечує виконання соціально-економічних завдань; цей механізм набуває великого значення при впровадженні державної політики, оскільки якість життя громадян напряду залежить від ефективності обраних інструментів); соціальний механізм (покликаний забезпечити гідний рівень життя людей, він презентує соціальні зв'язки як базис для отримання вигод і привілеїв сторонами, які в них зацікавлені; мета соціального механізму – регулювати хід розвитку суспільства, формувати умови, в яких потреби особи, громадянина та суспільства загалом задовольнялися в повному обсязі); інформаційно-інноваційний механізм (окреслює специфіку розвитку публічного управління сталим розвитком територіальних громад через застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційно-інноваційний механізм забезпечує автоматизацію комплексу публічного управління сталим розвитком, інформованість населення, проведення соціальних оглядів та ін.; головним елементом діяльності інформаційно-інноваційного механізму публічного управління сталим розвитком територіальних громад є процес інформаційного обміну).

4. Здійснено аналіз та оцінку ефективності публічного управління сталим розвитком територіальних громад. На підставі здійсненого аналізу публічного управління сталим розвитком територіальних громад виявлено, що фактори, які негативно впливають на суспільно-економічний розвиток, є такими: перехід певних секторів економіки в тінь; зниження прогресивних тенденцій у малому бізнесі, його ослаблення; спад конкурентоздатності промислових підприємств, яке виникає через значне використання ресурсів та застарілі технології; брак необхідного фінансування виробництв, який неможливо покрити посередництвом ринкових джерел; слабка конкурентоспроможність вітчизняного продукту за межами країни; експортування значно більшої кількості сировини, аніж виробничо-інноваційних товарів тощо. Із тих тенденцій, які спостерігаються в царині соціального сегмента рівня життя населення, свій негативний відбиток накладають: значний ступінь бідності; відсутність рівності та фактор поляризації доходів у соціумі, брак необхідних для повноцінного існування людей з інвалідністю умов; великий ступінь трудової міграції; старіння нації; недостатній розвиток регіонів. Серед шкідливих екологічних умов варто назвати: високий рівень витрат енергії та інших ресурсів переважною кількістю підприємств; недостатня модернізація основних фондів, які негативно впливають на довкілля; використання ресурсів, які не відновлюються, низький рівень контролю за шкідливими викидами

підприємств; накопичення великої кількості відходів та не втілений повністю підхід до їхнього сортування й ліквідації, зокрема переробки, оскільки мало новітніх підприємств, які займаються сортуванням та переробкою сміття; високе забруднення води й атмосфери через Чорнобильську трагедію; заражена радіацією велика частина територій; високий рівень занепаду ґрунтів через виснаження або їхнє використання поза цільовим призначенням; масштабна підміна цільового призначення земель; необґрунтоване вирубування лісів; завдання шкоди річкам та морям брудними стоками; низька якість роботи застарілих очисних об'єктів. Крім того, фіксується й повсюдне падіння рівня якості продуктів споживання і питної води. З-поміж явних позитивних чинників потрібно виокремити наступні: дієва політика поширення в соціумі меседжів про енергозбереження та розумне використання інших ресурсів; зростання рівня усвідомлення населенням загроз, які виникають перед екологією; високі показники природно-рекреаційних джерел, які сприяють розвитку зеленого туризму.

5. Окреслено можливості імплементації кращого міжнародного досвіду публічного управління сталим розвитком територіальних громад, а саме: зелені технології і інновації (в інших країнах активно впроваджуються зелені технології для зменшення викидів шкідливих речовин і раціонального використання ресурсів; Україна може вивчити досвід країн, де розвиток відновлюваних джерел енергії, ефективне водокористування і сортування відходів стали успішними ініціативами); місцеві ініціативи та громадська участь (багато країн активно залучають громадян до прийняття рішень про сталий розвиток; Україна може інтегрувати відкриті процеси обговорення, консультації та громадську участь, щоб забезпечити широку підтримку сталих ініціатив); ефективні моніторинг та оцінка (багато країн мають системи моніторингу та оцінки сталого розвитку, що дозволяють визначати прогрес та коригувати стратегії в реальному часі; Україна може впровадити відповідні системи індикаторів та моніторингу результативності сталого розвитку); регіональна співпраця (співпраця між різними рівнями влади і територіальними громадами може сприяти обміну досвідом та ресурсами для розв'язання спільних проблем).

6. Запропоновано напрями удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи, а саме: при удосконаленні нормативно-правового механізму передбачається актуалізація стратегічного планування, підвищення прозорості, адаптація до нових викликів, заохочення інновацій, законодавче закріплення інструментів моніторингу та оцінки результативності сталого розвитку територіальних громад, правова підтримка екологічної безпеки; при удосконаленні організаційно-інституційного механізму передбачається резильєнтність і гнучкість організаційної структури, співпраця та партнерство, навчання та розвиток персоналу; при удосконаленні фінансово-економічного механізму передбачаються наступні напрями: розробка бюджетних стратегій в умовах кризи диверсифікація джерел фінансування, ефективне управління фінансами,

стимулювання інновацій у фінансовій сфері, формування резервних фондів, фінансова підтримка сталих проєктів, розробка методології для обрахунку рівня бюджетної децентралізації, сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в регіонах, покращення функціонування місцевих податків і зборів, збільшення обсягу капітальних видатків у структурі видатків місцевих бюджетів, спонукання органів місцевого самоврядування до участі в міжнародних проєктах та конкурсах, збільшення попиту на муніципальні цінні папери; при удосконаленні соціального механізму передбачається: соціальний захист населення, підтримка соціальних програм, розвиток соціальної інфраструктури, розвиток програм зайнятості, психологічна підтримка, сприяння інклюзивному розвитку; при удосконаленні інформаційного механізму передбачається: цифрова трансформація, створення інноваційних організаційних структур з використанням технологій та аналітики, відкритих данх, стимулювання інноваційного підприємництва, захист даних. Основними принциповими заходами у повоєнній відбудові територій має бути: відновлення критичної інфраструктури та забезпечення енергетичної безпеки країни; реалізація якісної участі громадськості у сталому повоєнному відновленні територіальних громад; забезпечення екологічного контролю у процесі дерегуляції бізнесу; будівництво ефективних систем громадського транспорту; підвищення інклюзивності громадського середовища, що враховує потреби всіх громадян, незалежно від їхніх фізичних можливостей; декарбонізація і децентралізація енергетики; розвиток стійких агропродовольчих систем в частині забезпечення як продовольчої, так й екологічної безпеки України; забезпечення збереження екосистем та природного багатства України.

7. Обґрунтовано перспективи впровадження smart-технологій у контексті сталого розвитку територіальних громад, серед яких: ефективне управління містами і громадами (впровадження smart-технологій допоможе управляти міськими ресурсами більш ефективно; системи моніторингу і звітності можуть допомогти у вирішенні проблем, пов'язаних зі змінами клімату, транспортними заторами, відходами та інфраструктурою); екологічна сталість (smart-технології можуть сприяти зменшенню викидів шкідливих речовин і збільшенню раціонального використання ресурсів; використання енергозберігаючих технологій та систем ефективного водокористування може сприяти зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище); розширення доступу до освіти і охорони здоров'я (smart-технології можуть покращити доступ до освіти та охорони здоров'я у сільських та віддалених районах; дистанційне навчання та телемедицина можуть забезпечити якісні послуги для жителів, які раніше були відокремлені від центрів надання послуг); залучення інвестицій (розвиток smart-інфраструктури може залучити інвесторів та технологічні компанії, що зацікавлені в співпраці з місцевою владою для впровадження нових технологій, що може сприяти економічному зростанню та створенню робочих місць); покращення якості життя громадян (smart-технології можуть покращити комфорт і безпеку життя громадян та ін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях

1. Котов І. В. Роль цілей сталого розвитку ООН у публічному управлінні. *Держава та регіони*, 2023, №3. С. 42-46. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2023/6.pdf

2. Котов І. В. Теоретичні основи управління сталим розвитком територіальних громад. *Право та державне управління*, 2023, №3. С. 83-88. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2023/12.pdf

3. Котов І. В. Механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад в Україні. *Держава та регіони*, 2023, №2. С. 106-110. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2023/6.pdf

4. Котов І. В. Проблеми публічного управління сталим розвитком територіальних громад у контексті кризових ситуацій. *Інвестиції: практика та досвід* №18. 2023 С. 216-220. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/2104/2129>

Статті в зарубіжних виданнях

5. Котов І. В. Ідентифікація сталого розвитку та його ключові елементи в сучасній науці державного управління. *Věda a perspektivy* № 10(29) 2023. С. 138-151 URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/6846>

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Котов І. В. Цілі сталого розвитку ООН у публічному управлінні України. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Складові національної безпеки в умовах воєнного стану» (м. Київ, 09-11 серпня 2023 р.) / Під загальною редакцією доктора наук з державного управління, професорки Гбур Зоряни Володимирівни. Кам'янець-Подільський: Видавництво «Друкарня Рута», 2023. – 560 с. С. 79-83.

7. Котов І. В. Сутність управління сталим розвитком територіальних громад. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Софія (Болгарія): ГО «ВАДНД», 07 вересня 2023 р. 320 с С. 47-50.

8. Котов І. В. Ключові елементи стійкого розвитку в сучасній науці державного управління. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Global science: prospects and innovations». Liverpool, United Kingdom 2-4 November 2023 С. 534-538.

9. Котов І. В. Основні проблеми публічного управління сталим розвитком територіальних громад. Сучасні виклики та актуальні проблеми науки, освіти, технологій та суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 1 листопада 2023 р.): у 2 ч. Біла Церква: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. 79 с. С. 72-74

10. Котов І. В. Механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад в Україні. Сучасні аспекти реформування системи

публічного управління в умовах воєнного часу: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Переяслав, 27 жовт. 2023 р.). С. 43-47.

АНОТАЦІЯ

Котов І.В. Удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – «механізми державного управління». Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. – Київ, 2023.

У дисертації вирішене актуальне наукове завдання, що полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні управлінських механізмів реалізації публічного управління сталим розвитком територіальних громад та розробленні перспективних напрямів їх удосконалення в умовах кризи.

У дисертаційному дослідженні запропоновано функціональний механізм удосконалення публічного управління сталим розвитком територіальних громад в умовах кризи, який є актуальним з кількох причин: представлений механізм пропонує підходи до подолання кризових ситуацій та сприяння сталому соціально-економічному розвитку шляхом вдосконалення нормативно-правового, організаційно-інституційного, фінансово-економічного, інформаційно-інноваційного та соціального аспектів публічного управління у даній сфері; інтеграція сучасних інструментів аналізу та моніторингу даних, а також доступ до інноваційних рішень та технологій є важливим кроком удосконалення публічного управління на даному етапі розвитку України; акцент на підвищенні рівня освіченості та усвідомленні населенням сутності сталого розвитку відповідає викликам сучасного суспільства та сприяє поширенню даних цінностей.

У дисертації запропоновано шляхи імплементації міжнародного досвіду публічного управління сталим розвитком територіальних громад, а саме: зелені технології та інновації (впровадження зелених технологій для зменшення викидів шкідливих речовин і раціонального використання територіальних ресурсів); місцеві ініціативи та громадська участь (залучення громадян до відкритого обговорення та прийняття рішень про сталий розвиток територіальних громад); ефективний моніторинг та оцінка (впровадження систем моніторингу та оцінки сталого розвитку, що дозволяють аналізувати прогрес та коригувати стратегії в реальному часі); регіональна співпраця (налагодження співпраці між різними рівнями влади і територіальними громадами з метою сприяння обміну досвідом та ресурсами для розв'язання спільних проблем) та ін.

Ключові слова: публічне управління, децентралізація, механізми публічного управління, сталий розвиток, територіальні громади, криза, сталий розвиток територіальних громад в умовах кризи, smart-технології.

ANNOTATION

Kotov I.V. Improvement of mechanisms of public administration of sustainable development of territorial communities in crisis. – On the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of sciences in public administration on a specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. Tavriya National University named after V.I. Vernadsky, Kyiv, 2023.

The dissertation solved a topical scientific task, which consists in the scientific and theoretical substantiation of management mechanisms of implementation of public administration of sustainable development of territorial communities and the development of promising directions of their improvement in crisis.

The dissertation study proposed a functional mechanism for improving public management of sustainable development of territorial communities in crisis conditions, which is relevant for several reasons: the presented mechanism offers approaches to overcoming crisis situations and promoting sustainable socio-economic development by improving regulatory, legal, organizational-institutional, financial-economic, informational, innovative and social aspects of public administration in this area; integration of modern data analysis and monitoring tools, as well as access to innovative solutions and technologies is an important step in improving public administration at this stage of Ukraine's development; the emphasis on increasing the level of education and the population's awareness of the essence of sustainable development meets the challenges of modern society and promotes the spread of these values.

The dissertation outlines the ways of implementation of international public management with the development of territorial communities, and itself: green technologies and innovations (promotion of green technologies to change the in economical speeches and rational recovery of territorial resources); local initiatives and a huge fate (receiving communities before openly discussing and making a decision about the ongoing development of territorial communities); effective monitoring and evaluation (implementation of advanced monitoring and evaluation systems that allow one to analyze progress and adjust strategies in real time); regional cooperation (improving cooperation between different levels of government and territorial communities through the coordinated exchange of information and resources to resolve common problems) etc.

Keywords: Public administration, decentralization, public administration mechanisms, sustainable development, territorial communities, crisis, sustainable development of territorial communities in crisis, smart technology.

Підписано до друку 03.01.2024 р. Зам. №4.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк – цифровий.
Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 0,9.
Друк ЦП «КОМПРИНТ». Свідоцтво ДК №4131 від 04.08.2011 р.
м. Київ, вул. Васильківська, 32
067-209-54-30, 097-533-18-07
email: komprint@ukr.net